

Dajte nam darila nazaj, in pustite nam šibo v šoli, in stavim vam, da v takih šolah odgojeni otroci bodo boljši, kakor v tistih brez daril in šibe!

J. A.

Zemljepisje v ljudski šoli.

(Dalje.)

III. Podnebje.

J. Ali je Kranjsko gorkeji od Koroškega?

O. Sploh je Kranjsko gorkeji od Koroškega, vendar dežela ni tako gorko, kakor bi bila lahko, ker sploh bolj proti jugu leži in je naklonjena na jugo-vzhod in na zahod, ter je blizo morja. Vzrok temu je, da dežela visoko leži, in je blizo visokih Alp, in da jo goré proti morju zapirajo.

V vsaki deželi so naj nižji kraji tudi naj toplejši, tako tudi na Kranjskem. Naj toplejši kraj na Kranjskem je Vipava primeroma le 250' visoka, pa odperta na zahod in bližuje morje; ima pravi talijanski značaj. Za tem so naj toplejši kraji kerško polje in sploh doline severo-vzhodnih goratin pa metliško in černomeljsko gričevje in dolina zgoranje Kolpe in Čubranke, tedaj sploh kraji, ki niso čez 800' visoki. Te strani so skoraj, kar toploto zadeva, v enaki versti kakor Varaždin in Zagreb na Hervaškem.

Drugi okrog gledé podnebja obsega naj prej vse kraške doline z njih okolnim pogričjem na gameljsko in ljubljansko ravnino. Razmerje toplote po kraških dolinah kaže nam Postojna, 1471' nad morjem. Vendar ima Ljubljana sploh bolj kontinentalno podnebje, to je po letu večjo vročino in po zimi huji mraz, kakor Postojna, ker morje, ki je v ravni potezi samo 6 milj daleč, ima tu že neko moč na toploto tako po leti, kakor tudi po zimi. Merzli vetrovi so pa krivi, da je november še dostikrat zeló merzel. Naj toplejši mesec je tukaj avgust, naj merzlejši december; v Ljubljani je pa naj večja toplota v avgustu, naj niža pa januarja.

Tretji klimatični okrog se ne odlikuje mnogo od dolnje ljubljanske ravni; obsega dolinsko na severo-vzhod odperta stran in niže doline na Gorenskem, ktere deržé na jug ali vzhod v kranjsko ravnino in nektere niže (do 1500' visoke) ko-

tline v Suhi Krajini, v katerih se sadje še sploh dobro ponaša. Naj toplejši mesec je julij, naj merzlejši december.

Četrti okrog obsega idrijsko gorato stran, više gorenške doline in skoro vso suho Krajino. Njegova toplotna razmerja kaže nam podnebje 2628' visoke gore sv. Magdalene, vzhodno nad Idrijo. Sploh je tukaj takošno razmerje, kakor v daljnem Ziljskem na Koroškem, samo da je zima tu mnogo ostrejša. — Naj merzlejši kraji na Kranjskem so, se vé da, više planje in temena Triglava, Blegaša, gor Karavanek, kamniških Planin, Suhe Krajine in Krasa, ki so nad 3000' visoki; na taki visočini je na Kranjskem malo stalnih človeških prebivališč.

Na Kranjskem zeló dežuje — več nego v kterikoli deželi avstrijskega cesarstva, kar prihaja od tod, ker je morje blizo in je dežela zaperta in gozdnata, in ker vetrovi radi vlečejo. Dni s padavino (v kterih dežuje ali sneži) šteje se s vsi deželi po 130 na leto, v prvem klimatičnem okrogu po 133·5, v drugem 127, v tretjem 134, v četrtem 150. Spomladni dežji so na Kranjskem zeló pogostoma; jesenski so redkejši, pa sila obilni in pravi nalivi. — Sosebno je deževnih dni v vsi deželi po 104 in snežnih dni po 26 na leto, to se pravi: eden k drugemu Postojna ima februarja pa marca navadno po 7 dni s snegom; Ljubljana ima meseca decembra in marca po 6—7 dni, februarja tudi po 10 snežnih dni. Po višjih krajih nad 2500' sneži celó maja pa septembra meseca. — Toča pobija najraji na Krasu (v Postojni po 4—5.); v Ljubljani pa po 2—3 krat na leto.

Silno različni so v deželi vetrovi. Na severo-vzhod pa na vzhodu dežele vlečejo vzhodni in zahodni vetrovi skoro v enaki meri, po zahodnem Kranjskem vlečejo pa zlasti severni pa zahodni vetrovi; po sredi dežele in na jugu (na Krasu) prevagujejo pa vzhodni vetrovi: severo vzhodni vetrovi (na Krasu pod imenom burje naj huji piši) gospodujejo zlasti avgusta pa decembra meseca in prizadevajo poleti naglo in veliko ohlajenje zraka, po zimi pa obilo snega, ki zapira ali ustavlja na Krasu mnogokrat za več dni ves prehod ljudi in blagá.

(Prih. dalje.)